

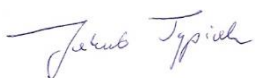
**Faunistyczna kontrola czterech budynków na potrzeby realizacji inwestycji
pn. „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy
Kobylnica”**

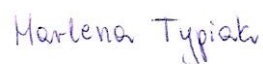
Gdańsk dn. 14.11.2015 r.

Przeprowadzili:

mgr Jakub Typiak

dr Marlena Typiak

Wstęp

Na potrzeby realizacji inwestycji pn. „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Kobylnica” przeprowadzono faunistyczną kontrolę czterech budynków na terenie tej gminy. Kontrolą objęto:

- budynek Urzędu Gminy Kobylnica (ul. Główna 20, 76-251 Kobylnica),
- budynek archiwum Urzędu Gminy Kobylnica (ul. Główna 1c, 76-251 Kobylnica),
- budynek sali gimnastycznej z zapleczem (ul. Główna 2, Kończewo, 76-251 Kobylnica),
- budynek sali gimnastycznej z zapleczem i łącznikiem przy Szkole Podstawowej (Słonowice 4, 76-251 Kobylnica).

Termomodernizacja ww. budynków ma polegać przede wszystkim na dociepleniu ścian zewnętrznych, dociepleniu lub wymianie (stropo)dachów oraz wymianie okien i drzwi. W związku z planowanym remontem konieczne było przeprowadzenie kontroli faunistycznej, mającej na celu określenie warunków przeprowadzenia termomodernizacji względem ptaków lub nietoperzy mogących wykorzystywać ww. budynki jako miejsce rozrodu lub odpoczynku. Wynikiem niniejszej kontroli ma być zestaw zaleceń odnośnie zaślepienia ewentualnych otworów i szczelin znajdujących się w budynkach oraz ewentualnej kompensacji utraconych podczas termomodernizacji miejsc rozrodu ptaków lub nietoperzy.

Metody

Badania terenowe przeprowadzone zostały przez dwóch biologów z szerokim doświadczeniem w wykonywaniu ekspertyz faunistycznych. Badania przeprowadzono 12. listopada 2015 roku. W trakcie prac notowano wszystkie zaobserwowane przejawy obecności ptaków i nietoperzy w szczelinach, otworach lub na powierzchni kontrolowanych budynków. W obserwacjach wspomagano się profesjonalnymi lornetkami o parametrach 10x50 i 10x42. Sporządzano szeroką dokumentację fotograficzną.

Wyniki:

1. Budynek Urzędu Gminy Kobylnica (ul. Główna 20, 76-251 Kobylnica)

Budynek urzędu to konstrukcja dwupiętrowa ze spadzistym dachem krytym blachą (fotografia 1). Ściany urzędu zostały już wcześniej ocieplone styropianem, jednakże od roku 2021 nie będzie on spełniał norm energetycznych, stąd planowana termomodernizacja. Dodatkowo remont obejmie także dach.

Na budynku nie stwierdzono obecności gniazd ptasich ani potencjalnych miejsc ich ukrycia. Nie stwierdzono także miejsc, z których w ubiegłych sezonach korzystałyby nietoperze. Jedynie od strony południowego szczytu budynku zaobserwowano szczeliny pod opierzeniem dachowym (fotografia 2). Szczeliny pod odchyloną blachą nie prowadzą do wnętrza stropodachu, co pozawala wykluczyć zimowanie nietoperzy w tym miejscu. Natomiast miejsce to mogłyby stanowić potencjalną kryjówkę dla nietoperzy w nadchodzącym sezonie rozrodczym. Aby nie powodować płoszenia nietoperzy w przypadku ich ewentualnego pojawienia się w sezonie rozrodczym, w którym będą wykonywane prace termomodernizacyjne, szczeliny w opierzeniu należy zaślepić. Ponieważ ze szczeliny nie korzystają ptaki, do jej uszczelnienia można wykorzystać piankę montażową, bądź siatkę o oczku nie większym niż 5/5 mm. Uszczelnienia należy wykonać do końca lutego w roku, w którym mają być wykonane prace remontowe. Planowane prace nie wymagają wykonania kompensacji przyrodniczej, gdyż omawiana szczelina nie jest miejscem optymalnym dla nietoperzy.

Mała liczba miejsc potencjalnie przydatnych dla ptaków i nietoperzy wynika z faktu, że budynek Urzędu Gminy w Kobylnicy został ocieplony już kilka lat wcześniej.

2. Budynek archiwum Urzędu Gminy Kobylnica (ul. Główna 1c, 76-251 Kobylnica)

Archiwum Urzędu Gminy Kobylnica to jednopiętrowy budynek użyteczności publicznej o dachu jednospadzistym, bez użytkowego poddasza (fotografia 3). Ściany budynku były wcześniej ocieplone styropianem, jednakże od roku 2021 nie będzie on spełniał norm energetycznych, stąd planowana termomodernizacja. Dodatkowo remont obejmie także dach, okna oraz drzwi.

Na budynku nie stwierdzono obecności gniazd ptasich ani potencjalnych miejsc ich ukrycia. Jedyny otwór wentylacyjny, jaki znaleziono, był zakratowany i w związku z tym niedostępny dla ptaków. Nie stwierdzono także szczelin, które mogłyby być wykorzystywane przez nietoperze. W związku z powyższym termomodernizacja budynku archiwum Urzędu Gminy Kobylnica nie wymaga prac zabezpieczających ptaki i nietoperze, jak i żadnych kompensacji przyrodniczych.

Brak miejsc potencjalnie przydatnych ptakom i nietoperzom wynika z faktu, że budynek został ocieplony już wcześniej.

3. Budynek sali gimnastycznej z zapleczem (ul. Główna 2, Kończewo, 76-251 Kobylnica)

Salę gimnastyczną stanowi jednokondygnacyjny budynek o dachu dwuspadzistym. Na budynek składa się sala gimnastyczna oraz mniejsza część socjalno-sanitarna. Budynek był już wcześniej ocieplany styropianem.

Na budynku zlokalizowano ślady gniazdowania jaskółki oknówki *Delichon urbicum* w postaci jednego gniazda w stanie dobrym oraz sześciu gniazd zniszczonych, dających jednakże możliwość odbudowy przez ptaki w nadchodzącym sezonie. Obserwowano także kilka miejsc, w których gniazda istniały wcześniej, jednak nie przetrwały do dnia kontroli terenowej. Trzy z wykazanych gniazd znajdują się na południowej ścianie sali gimnastycznej (fotografia 4), jedno na wschodnim szczycie budynku, kolejne cztery na ścianie północnej (fotografia 5).

Ponadto w szczytowej części budynku, od strony zachodniej, stwierdzono dwa otwory wentylacyjne, z których jeden nie jest przykryty kratką (fotografia 6). Otwór taki stanowi potencjalne miejsce gniazdowe dla kawek *Corvus monedula* lub kopciuszka *Phoenicurus ochruros*.

Zlokalizowano także otwór w okapie (ściana południowa) części socjalnej (fotografia 7). Otwór ten może w przyszłości stanowić wlot do potencjalnej kolonii nietoperzy, np. karlików *Pipistrellus spp.* Ponieważ w miejscu tym nie stwierdzono odchodów nietoperzy, należy przypuszczać, że nie było ono jeszcze wykorzystywane przez te zwierzęta, lecz nie można wykluczyć, że mogłoby zostać zajęte w przyszłości.

Ze względu na brak śladów lęgów ptaków w znalezionych otworach, nie należy ich traktować jako siedlisko lęgowe.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2014 poz. 1348) wymienione wcześniej gatunki zwierząt podlegają ochronie gatunkowej ścisłej. Według tego rozporządzenia gniazda ptaków można usuwać z budynków od dnia 16 października do ostatniego dnia lutego, o ile wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne. Usunięcie gniazd w terminie późniejszym (od 1 marca do 15 października) będzie wymagało uzyskania zgody na odstępstwo od zakazu niszczenia gniazd ptasich. Zgoda taka może zostać wydana przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Gdańsku.

W związku z powyższym, obecne na budynku gniazda oknówek należy usunąć do końca lutego roku, w którym ma być wykonana termomodernizacja. Ponadto jeżeli prace nie rozpoczną się przed przylotem oknówek, tj. pod koniec kwietnia, to należy wykonać zabezpieczenia mające na celu uniemożliwienie ptakom wybudowania nowych gniazd. Można to osiągnąć poprzez zawieszenie plastikowych taśm ostrzegawczych we wszystkich narożnikach, w których ptaki mogą budować gniazdo. Taśma powinna odstawać co najmniej 2 cm od każdej ze ścian narożnika. Miejsca instalacji taśm wskazano na fotografii 5.

Po zakończeniu remontu należy zrekompensować zniszczone gniazda. Najlepszą formą kompensacji zniszczonych gniazd oknówek jest powieszenie 8 sztucznych gniazd z półeczkami, na których będą się zbierały odchody (ochrona przez zanieczyszczeniem ścian odchodami). Gniazda najlepiej zawiesić pod okapami ściany północnej, gdyż jest to miejsce najmniej uczęszczane przez ludzi i pozwoli pogodzić względy ochrony przyrody ze względami estetycznymi. Proponowane miejsca powieszenia sztucznych gniazd wskazano na fotografii 5. Sztuczne gniazda można kupić w specjalistycznych sklepach lub wykonać samodzielnie wraz z młodzieżą. Instrukcję wykonania takiego gniazda zamieszczono w załączniku 1 do niniejszego opracowania.

Do końca lutego należy zakratować otwór wentylacyjny zachodniej części budynku oraz zaślepić (np. pianką montażową) otwór w okapie części socjalnej. Otwory należy zaślepić w godzinach 10:00-14:00 w celu uniknięcia ewentualnego uwięzienia ptaków, które mogłyby tam potencjalnie nocować. Działania te nie wymagają zabiegów kompensacyjnych.

4. Budynek sali gimnastycznej z zapleczem i łącznikiem przy Szkole Podstawowej (Słonowice 4, 76-251 Kobylnica)

Sala gimnastyczna w Słonowicach to budynek jednokondygnacyjny z dwuspadzistym dachem (fotografia 8). Jest to budynek stosunkowo nowy (1991 r.), ocieplony pięciocentymetrową warstwą styropianu.

Na budynku nie znajdują się żadne gniazda ptaków ani potencjalne miejsca rozrodu nietoperzy. Jedynie na ścianie zachodniej, w miejscach gdzie przewody odgromowe wchodzą pod elewację, zlokalizowano otwory, które mogą być wykorzystywane przez wróble *Passer domesticus* lub mazurki *Passer montanus* jako miejsce noclegu (1 otwór wypełniony piórami (fotografia 9) oraz 3 otwory bez śladów aktywności ptaków). Natomiast jest mało prawdopodobne, by znajdowały się tam gniazda lęgowe tych gatunków ptaków ze względu na grubość ocieplenia (5 cm). Tak wąska warstwa ocieplenia nie umożliwia wyżłobienia w styropianie dostatecznej ilości miejsca na gniazdo.

W celu zabezpieczenia ptaków przed ewentualną szkodą wywołaną termomodernizacją, należy do końca lutego zaślepić otwory przy przewodach odgromowych. Można w tym celu użyć pianki montażowej, ale dobrze byłoby na nią warstwę cementu lub gipsu, gdyż ptaki mogą ją niszczyć i odnawiać otwory. Zaślepienia należy dokonywać w godzinach 10:00-14:00, tj. w czasie kiedy nie ma nocujących ptaków. Jeśli to możliwe należy wybrać jak najcieplejszy dzień, żeby ptaki w spokoju mogły znaleźć alternatywne miejsce bezpiecznego noclegu.

Brak miejsc potencjalnie przydatnych dla ptaków i nietoperzy wynika z faktu, że budynek został ocieplony już wcześniej. Ponadto jest to konstrukcja stosunkowo nowoczesna, w której brak potencjalnych siedlisk wspomnianych zwierząt.

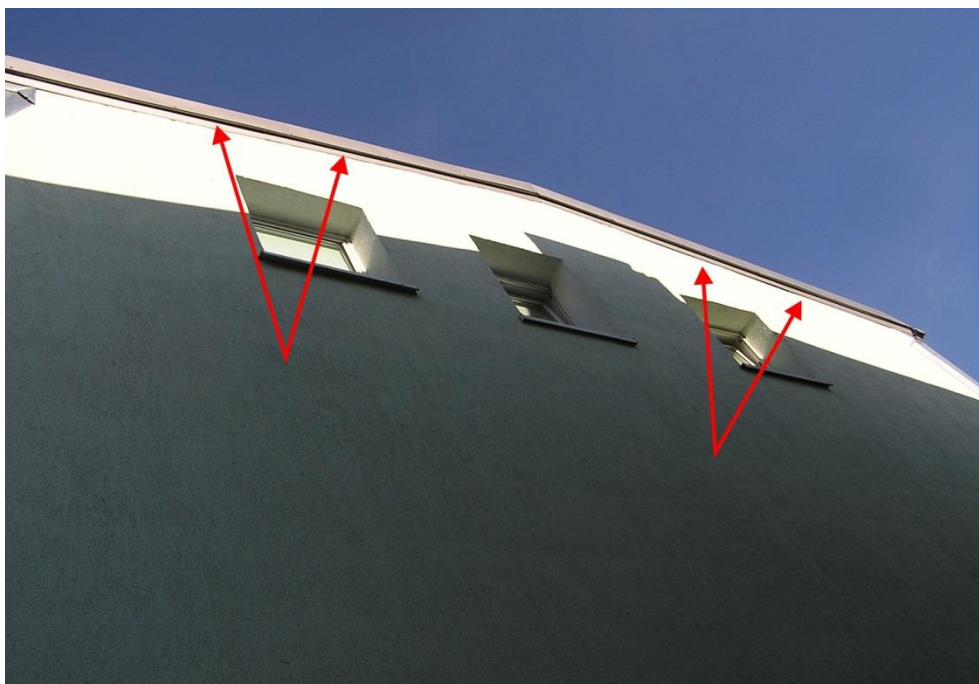
Podsumowanie

1. Budynek Urzędu Gminy Kobylnica:
  - Do końca lutego roku planowanej inwestycji należy zaślepić szczeliny pod opierzeniem dachowym południowego szczytu.
  - Nie ma potrzeby prowadzenia działań kompensacyjnych.
2. Budynek archiwum Urzędu Gminy Kobylnica:
  - Budynek nie stanowi miejsca lęgu ptaków ani rozrodu nietoperzy. W związku z tym nie ma potrzeby prowadzenia działań zabezpieczających zwierzęta przed termomodernizacją ani zabiegów kompensacyjnych po jej zakończeniu.
3. Sala gimnastyczna z zapleczem w Kończewie:
  - Do końca lutego należy zlikwidować istniejące gniazda oknówek, zaślepić wskazane w niniejszym opracowaniu otwór wentylacyjny i otwór w okapie części socjalnej. W przypadku jeśli gniazda ptaków nie zostaną zlikwidowane do końca lutego, należy wystąpić o odpowiednie zgody do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ).
  - Do połowy kwietnia należy zabezpieczyć narożniki ścian przed odbudowaniem nowych gniazd przez oknówki.
  - Po zakończeniu prac na północnej ścianie pod okapem, należy zainstalować 8 sztucznych gniazd dla oknówek wraz z deseczkami zabezpieczającymi ścianę przed odchodami.
4. Sala gimnastyczna w Słonowicach:
  - Do końca lutego należy zaślepić otwory w elewacji, znajdujące się przy przewodach odgromowych.
  - Ze względu na brak miejsc lęgu ptaków, jak i rozrodu nietoperzy, nie przewiduje się wykonywania działań kompensacyjnych.
5. W przypadku jeśli wskazane w badanych budynkach otwory oraz szczeliny nie zostaną zasklepione do końca lutego, wystąpi konieczność powtórzenia ekspertyzy środowiskowej w maju, by potwierdzić lub wykluczyć znaczenie tych otworów dla ptaków lub nietoperzy w okresie ich rozrodu. W przypadku pozytywnego wyniku takiej powtórnej ekspertyzy, niezbędna będzie zgoda RDOŚ na odstępstwa od zakazów, dotycząca niszczenia gniazd i siedlisk gatunków chronionych.

Dokumentacja fotograficzna

Fotografia 1: Budynek Urzędu Gminy Kobylnica.

Fotografia 2: Szczeliny w opierzeniu dachowym szczytowej strony budynku Urzędu Gminy w Kobylnicy - potencjalne kryjówki nietoperzy w okresie od wiosny do jesieni.

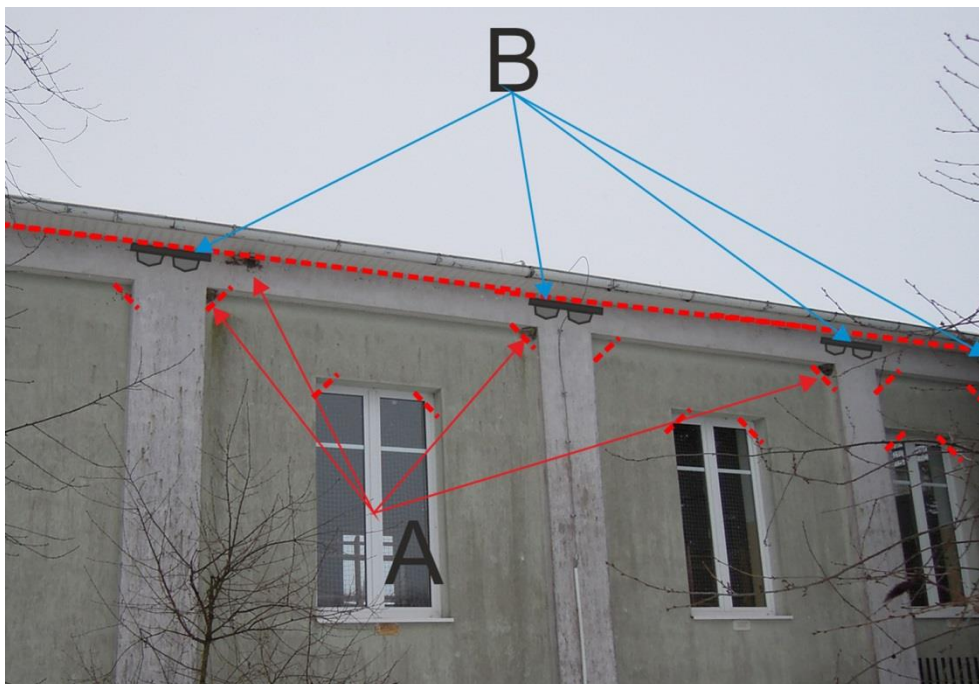

Fotografia 3: Archiwum Urzędu Gminy Kobylnica, ul. Główna 1C. Nie wykazano tu możliwości gniazdowania ptaków oraz występowania nietoperzy.

Fotografia 4: Południowa ściana sali gimnastycznej w Kończewie. Czerwone strzałki wskazują miejsca usytuowania gniazd oknówek.

Fotografia 5: Północna ściana sali gimnastycznej w Kończewie. A - istniejące pozostałości gniazd, które mogą być odbudowywane przez ptaki, B – proponowane miejsca instalacji sztucznych gniazd dla oknówek jako forma kompensacji przyrodniczej. Linia przerywaną zaznaczono miejsca montażu taśm ostrzegawczych, w celu uniemożliwienia oknówkom zakładania nowych gniazd przed remontem budynku.

Fotografia 6: Niezakratowany otwór wentylacyjny na zachodnim szczycie budynku sali gimnastycznej w Kończewie.

Fotografia 7: Otwór w okapie, części socjalnej sali gimnastycznej w Kończewie, mogący w przyszłości stanowić wejście dla nietoperzy.

Fotografia 8: Sala gimnastyczna w Słonowicach.

Fotografia 9: Otwór w elewacji wypełniony piórami w miejscu przytwierdzenia przewodu odgromowego - możliwe miejsce nocowania wróbla lub mazurka. Zachodnia ściana sali gimnastycznej w Słonowicach.

Załączniki

Załącznik 1. Sposób wykonania sztucznego gniazda dla oknówek. Formę można wykonać z plastikowej lub gumowej piłki o średnicy 18 cm. W przypadku formy miękkiej, jej wewnętrzną część należy wypełnić papierem w celu usztywnienia (fig 3). Odlew wykonujemy przy pomocy gipsu na desce, w której uprzednio wykonujemy 2-3 otwory, za pomocą których przymocujemy gniazdo do ścian budynku. W miejscu, gdzie gips będzie przyklejony do deski, warto przed odlewem wbić kilka małych gwoździków, które po zalaniu gipsem wzmocnią przytwierdzenie gniazda do deski. Po wyschnięciu sztucznego gniazda delikatnie usuwamy formę, a gipsowe elementy malujemy kolorem przypominającym naturalne gniazdo. Deskę można pomalować farbą w kolorze ściany, dzięki czemu konstrukcja będzie się lepiej maskować.

Fig 1

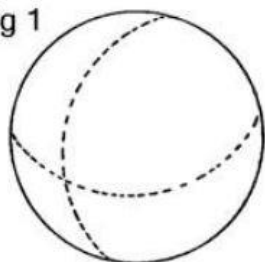

Fig 2

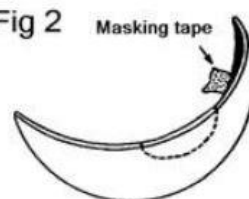

Fig 3

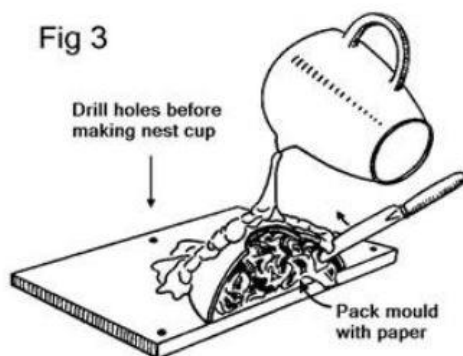

Fig 4

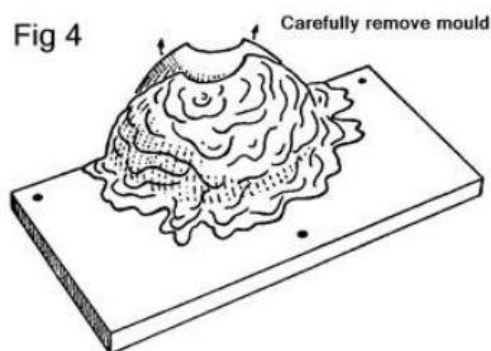

Fig 5

